

Algemeen

- Dit definitieve besluit is, zeker gelet op het ontwerpbesluit, veel beter leesbaar en heeft een heldere structuur;
- Zo is veel beter beschreven welke belangen de minister tegen elkaar afweegt;
- De basis wordt gevormd door de onderbouwing van de leveringszekerheid: hier niet aan kunnen voldoen levert diverse risico's en problemen op voor alle afnemers van Gronings gas (i.e. alle bewoners in Nederland en grote delen van België, Frankrijk en Duitsland);
- Daarmee is, op basis van advies van GTS, de ondergrens van het productieniveau bepaald;
- Met de graaddagenformule uit artikel 2 is nu gedefinieerd wat deze ondergrens is bij verschillende temperaturen over het jaar bezien;
- Dit betekent bij een gemiddelde temperatuurverloop 19,4 miljard Nm³, bij een warm jaar xx miljard Nm³ en bij een koud jaar xx miljard m³.
- De veiligheidsrisico's voor de Groningers zijn grotendeels in kaart gebracht dan wel is de status benoemd en een perspectief gegeven;
- De minister geeft aan dat juist vanwege deze veiligheidsrisico's, waaronder de subjectieve veiligheid en het optreden van schade, de gaswinning zo snel als mogelijk wordt afgebouwd;
- De overwegingen laten zien welke stappen de minister zet in de afbouw. Deze stappen zullen het komende gasjaar nog weinig effect sorteren;
- De minister laat wel zien dat hij hier bovenop zit. Bijvoorbeeld door een kleine meevaller en een mogelijke tijdelijke tegenvaller (eenmalig extra vullen van UGS Norg) expliciet te benoemen.

Ad 3 Bodemdaling, seismiciteit, productiestrategie, fluctuaties

- In het ontwerpbesluit was het productieniveau niet eenduidig vastgelegd;
- Nu is met de graaddagenformule een heldere bandbreedte van de productie aangegeven, indien een jaar warmer of kouder dan gemiddeld verloopt;
- In tegenstelling tot het ontwerpbesluit is de productie nu niet afhankelijk gemaakt van stikstofconversie. Hierdoor kan de productie niet meer ongelimiteerd stijgen, zoals door het ontwerpbesluit mogelijk werd gemaakt;
- De graaddagenformule is onderbouwd door GTS en gebaseerd op het temperatuurverloop van de afgelopen dertig jaar.
- Voor onvoorziene omstandigheden, die in besluit zijn gedefinieerd, is de hoeveelheid van 1,5 miljard m³ per gasjaar gehandhaafd;
- De nu toegestane maximale productieniveau is doorgerekend in de HRA van NAM. Daarmee is nu in het besluit voor die onderdelen* van de risicobeoordeling gerelateerd aan gebouwen rekening gehouden met de worst-case scenario;

*niet alle onderdelen waarvan wij vinden dat zij in de risicobeoordeling moeten zitten zijn meegenomen zoals risico's industrie en infra (zie verder onderdeel x).

- De minister heeft in zijn definitief besluit nu een inzetstrategie opgenomen; inzetstrategie-1 uit de Operationele Strategie van NAM d.d. 15 juni 2018. Deze inzetstrategie wordt nu onderbouwd door middel van de optimalisatiestudie productieverdeling van NAM van 1 okt. 2018, waar SodM de minister op 16 okt. 2018 over heeft geadviseerd;
- De gekozen inzetstrategie is ook gebruikt bij de HRA;
- De minister onderkent dat deze strategie een lichte verhoging van de seismiciteit in het zuidwesten heeft ten gunste van een lagere seismiciteit in het gebied rondom Loppersum.
- Voor het onderdeel bodemdaling hebben wij geen zienswijze naar voren gebracht omdat wij dit onderdeel voldoende onderbouwd vinden. Dat is nu nog steeds zo.
- De uiteindelijke bodemdaling komt, door de voorgenomen afbouw van de gaswinning en het daardoor niet geheel leeg halen van het gasveld, lager uit dan eerdere winningsplannen.

Ad 4.

- De minister onderbouwt aan de hand van de adviezen van de Mijnraad, hooglerarenpanel, SodM en TNO dat de onzekerheden binnen de berekeningen tot conservatieve resultaten leidt wat betreft de risicobeoordeling. Daarmee houdt hij dus rekening met de worst-case.
- De minister heeft in zijn besluit opgenomen dat NAM haar vigerende onderzoeksprogramma dient te actualiseren voor 1 februari 2019 en uit te voeren;
- Daarmee is ons belangrijke punt van continuïteit in onderzoek (en verbetering van de onzekerheden) geborgd. Het is nog wel van belang om de minister te bewegen om het onderzoek meer onafhankelijk te krijgen. Dat dient via een andere weg gerealiseerd te worden.
- De voorwaarden voor het Meet- en Regelprotocol (MRP) zijn gehandhaafd, waarbij de toelichting op dit artikel beter onderbouwd is. NAM moet het **huidige** MRP, dat is het MRP van 31 juli 2017, gebruiken.

Ad 9 Ontbrekende zaken

- Infrabeoordeling risico's door hooglerarenpanel
- Domino effecten bij industrie door hooglerarenpanel?